T094 ATĐ 6 (30) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q176-Định Uẩn-Luận về Bất Hoàn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 429

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 176

LUAÄN VEÀ BAÁT HOAØN (Phaàn 3)

Nhö luaän Thi Thieát noùi: “Coù naêm coõi trôøi Tònh Cö, ñoù laø coõi trôøi Voâ Phieàn-Voâ Nhieät-Thieän Hieän-Thieän Kieán vaø Saéc Cöùu Caùnh. Theá naøo laø coõi trôøi Voâ Phieàn? Ñoù laø coõi trôøi Voâ Phieàn cuøng moät loaïi Chuùng ñoàng phaàn laøm baïn, nöông töïa ñaït ñöôïc-söï vieäc ñaït ñöôïc- nôi choán ñaït ñöôïc, vaø ñaõ sinh ra Saéc-Thoï- Töôûng-Haønh-Thöùc voâ phuù voâ kyù cuûa coõi trôøi aáy, thì goïi laø coõi trôøi Voâ Phieàn.” Hoûi: Vì sao coõi trôøi aáy goïi laø Voâ Phieàn? Ñaùp: Ñoù laø giaû danh-giaû töôûng, danh thi thieát-töôûng thi thieát, tuøy theo yù muoán maø laäp ra, khoâng nhaát ñònh phaûi nhö teân goïi ñeàu coù nghóa aáy. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaân khoâng coù phieàn naõo quaáy nhieãu, taâm khoâng coù phieàn naõo quaáy nhieãu, suoát moät thôøi kyø thoï nhaän nieàm vui hoaøn toaøn vaéng laëng, khoâng phaûi laø ñòa döôùi voán coù, cho neân goïi laø Voâ Phieàn. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaáy roõ Khoå thaät söï laø Khoå, Taäp thaät söï laø Taäp, Dieät thaät söï laø Dieät, Ñaïo thaät söï laø Ñaïo, lìa boû phieàn naõo thoâ naëng cuûa ñòa döôùi ñaõ khôûi leân, cho neân goïi laø Voâ Phieàn. Laïi nöõa, Phieàn nghóa laø Quaûng, töùc laø coõi trôøi Quaûng Quaû, nay coõi trôøi naøy ñaàu tieân vöôït leân treân coõi trôøi aáy, cho neân goïi laø Voâ Phieàn. “Theá naøo laø coõi trôøi Voâ Nhieät? Ñoù laø coõi trôøi Voâ Nhieät cuøng moät loaïi Chuùng ñoàng phaàn laøm baïn, cho ñeán noùi roäng ra.” Hoûi: Vì sao coõi trôøi aáy goïi laø Voâ Nhieät? Ñaùp: Ñoù laø giaû danh-giaû töôûng, danh thi thieát-töôûng thi thieát, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaân khoâng coù phieàn naõo noùng boûng, taâm khoâng coù phieàn naõo noùng boûng, suoát moät thôøi kyø thoï nhaän nieàm vui

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 430

hoaøn toaøn maùt meû, khoâng phaûi laø ñòa döôùi voán coù, cho neân goïi laø Voâ Nhieät. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaáy roõ Khoå thaät söï laø Khoå cho ñeán Ñaïo thaät söï laø Ñaïo, lìa boû hôi noùng do phieàn naõo cuûa ñòa döôùi ñaõ khôûi leân, cho

neân goïi laø Voâ Nhieät. Laïi nöõa, trong coõi trôøi Voâ Phieàn aùp saùt beân caïnh ngoïn löûa phieàn naõo taêng thöôïng cuûa ñòa döôùi ñaõ khôûi leân, cho neân vaãn goïi laø noùng boûng, coõi trôøi naøy vöôït leân treân coõi trôøi aáy, cho neân goïi laø Voâ Nhieät. “Theá naøo laø coõi trôøi Thieän Hieän? Ñoù laø coõi trôøi Thieän Hieän cuøng moät loaïi Chuùng ñoàng phaàn laøm baïn, cho ñeán noùi roäng ra.” Hoûi: Vì sao coõi trôøi aáy goïi laø Thieän Hieän? Ñaùp: Ñoù laø giaû danh-giaû töôûng, danh thi thieát-töôûng thi thieát, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy coù hình saéc ñoan chaùnh tuyeät vôøi, hôn haún hai coõi trôøi döôùi, cho neân goïi laø Thieän Hieän. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaáy roõ Khoå thaät söï laø Khoå cho ñeán Ñaïo thaät söï laø Ñaïo, lìa boû moïi caáu tröôïc, taâm thanh tònh hieån baøy roõ raøng, cho neân goïi laø Thieän Hieän. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy ñaït ñöôïc tu xen laãn Tónh löï thuoäc phaåm Thöôïng, phaùp thieän hieån baøy roõ raøng, cho neân goïi laø Thieän Hieän. “Theá naøo laø coõi trôøi Thieän Kieán? Ñoù laø coõi trôøi Thieän Kieán cuøng moät loaïi Chuùng ñoàng phaàn laøm baïn, cho ñeán noùi roäng ra.” Hoûi: Vì sao coõi trôøi aáy goïi laø Thieän Kieán? Ñaùp: Ñoù laø giaû danh-giaû töôûng, danh thi thieát-töôûng thi thieát, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy coù hình saéc laïi caøng tuyeät vôøi hôn, moïi ngöôøi ñeàu thích ngaém nhìn, cho neân goïi laø Thieän Kieán. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaáy roõ Khoå thaät söï laø Khoå cho ñeán Ñaïo thaät söï laø Ñaïo, lìa boû moïi caáu tröôïc, taâm thanh tònh caøng hieån baøy roõ raøng, cho neân goïi laø Thieän Kieán. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy ñaït ñöôïc tu xen laãn Tónh löï thuoäc phaåm ñaày ñuû troïn veïn thuø thaéng nhaát, phaùp thieän ñaõ ñaït ñöôïc caøng hieån baøy roõ raøng, cho neân goïi laø Thieän Kieán. “Theá naøo laø coõi trôøi Saéc Cöùu Caùnh? Ñoù laø coõi trôøi Saéc Cöùu Caùnh cuøng moät loaïi Chuùng ñoàng phaàn laøm baïn, cho ñeán noùi roäng ra.” Hoûi: Vì sao coõi trôøi aáy goïi laø Saéc Cöùu Caùnh? Ñaùp: Ñoù laø giaû danh-giaû töôûng, danh thi thieát-töôûng thi thieát, cho ñeán noùi roäng ra. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy coù hình saéc thaät laø thuø thaéng tuyeät vôøi, nôi

khaùc khoâng saùnh kòp, cho neân goïi laø Saéc Cöùu Caùnh. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy thaáy roõ Khoå thaät söï laø Khoå cho ñeán Ñaïo thaät söï laø Ñaïo, lìa boû moïi caáu tröôïc, caùc coõi trôøi khaùc voán khoâng saùnh baèng, cho neân goïi laø Saéc Cöùu Caùnh. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy ñaït ñöôïc tu xen laãn Tónh löï thuoäc phaåm ñaày ñuû troïn veïn thuø thaéng cao nhaát, nhöõng caên thieän cuûa coõi Saéc voán khoâng coù theå saùnh baèng, cho neân goïi laø Saéc Cöùu Caùnh. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy ñoái vôùi coõi coù Saéc laø toân quyù nhaát-thuø thaéng nhaát-cao nhaát, cho neân goïi laø Saéc Cöùu Caùnh. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy cuõng goïi laø coõi trôøi Ngaïi Cöùu Caùnh, Ngaïi nghóa laø tích taäp veà Saéc, coõi trôøi aáy ñoái vôùi söï tích taäp veà Saéc naøy laø toân quyù nhaát-thuø thaéng nhaát-cao nhaát, cho neân goïi laø Ngaïi Cöùu Caùnh. Laïi nöõa, coõi trôøi aáy cuõng goïi laø coõi trôøi Ñaûnh Cöùu Caùnh, bôûi vì laø ñænh cao cuûa taát caû caùc coõi coù Saéc cho neân cuõng laø Cöùu Caùnh. Hoûi: Coõi trôøi Tònh Cö laø do nghieäp maø caûm, hay laø do tu xen laãn Tónh löï? Neáu nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu do nghieäp thì tu xen laãn seõ trôû thaønh voâ ích.

Neáu do tu xen laãn Tónh löï thì traùi ngöôïc nhau vôùi luaän Phaåm Loaïi Tuùc ñaõ noùi, nhö luaän aáy noùi: “Tu xen laãn Tónh löï vaø do ng- hieäp cho neân sinh ñeán coõi trôøi Tònh Cö...” Ñaùp: Coù ngöôøi ñöa ra caùch noùi naøy: Ñoù laø do nghieäp maø caûm ñeán. Hoûi: Tu xen laãn Tónh löï leõ naøo khoâng voâ ích hay sao? Ñaùp: Bôûi vì Tu xen laãn Tónh löï thì nghieäp ñöôïc quyeát ñònh, cho neân khoâng phaûi laø voâ ích. Laïi nöõa, caàn phaûi tu xen laãn Tónh löï sau ñoù môùi coù theå daãn ñeán nghieäp Tö aáy hieän roõ tröôùc maét, töø ñaây coù theå daãn ñeán Chuùng ñoàng phaàn aáy. Coù Sö khaùc noùi: Do tu xen laãn Tónh löï. Hoûi: Luaän Phaåm Loaïi Tuùc ñaõ noùi neân hieåu theá naøo? Ñaùp: Töùc laø tu xen laãn Tónh löï duøng thanh Nghieäp maø noùi. Laïi nöõa, luaän aáy tröôùc noùi “Tu xen laãn Tónh löï”, laø bôûi vì hieån baøy luùc tröôùc tieán vaøo Ñònh aáy; sau noùi “Vaø do nghieäp cho neân sinh ñeán coõi trôøi Tònh Cö”, laø bôûi vì hieån baøy veà sau döïa vaøo löïc cuûa Ñònh aáy cho neân sinh ñeán coõi trôøi Tònh Cö. Noùi nhö vaäy thì cuõng do nghieäp löïc, cuõng do tu xen laãn Tónh löï, nghóa laø nghieäp Tö hieän roõ tröôùc maét, nhöng neáu khoâng tu xen laãn Tónh löï thì khoâng coù theå sinh ñeán nôi aáy; tuy coù tu xen laãn Tónh löï, nhöng neáu khoâng coù nghieäp Tö hieän roõ tröôùc maét, thì cuõng khoâng coù theå sinh ñeán

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 432

nôi aáy. Vì theá caàn phaûi coù nghieäp Tö daãn daét tu xen laãn Tónh löï, khieán cho ñöôïc quyeát ñònh thì môùi coù theå sinh ñeán nôi aáy. Hoûi: Nhöõng ngöôøi Hoïc thì luùc aáy taát caû vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc chaêng? Giaû söû vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc thì luùc aáy taát caû laø Hoïc chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Kinh Thæ-phöôïc-ca laø caên baûn cuûa luaän naøy, kinh aáy noùi ñeán Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc (Hoïc-sôû Hoïc) cho neân goïi laø Hoïc. Ñöøng coù sinh nghi ngôø, nhöõng ngöôøi Höõu hoïc luùc Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc thì môùi goïi laø Hoïc, luùc truù trong taùnh voán coù (boån taùnh) thì khoâng goïi laø Hoïc; luùc nhöõng ngöôøi Voâ hoïc truù trong taùnh voán coù thì môùi goïi laø Voâ hoïc, luùc Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc thì khoâng goïi laø Voâ hoïc. Muoán laøm cho moái nghi naøy ñöôïc quyeát ñònh, hieån baøy veà nhöõng ngöôøi Hoïc coù luùc truù trong taùnh voán coù, nhöõng ngöôøi Voâ hoïc cuõng Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. 1. Coù luùc Hoïc khoâng phaûi laø vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc, ñoù laø Hoïc truù trong taùnh voán coù. Coù hai nhaân duyeân goïi laø truù trong taùnh voán coù: a. Giöõ gìn taùnh hieàn thieän maø khoâng coù söï ñoåi thay lui suït (thoái chuyeån). b. Giöõ gìn ñöùc cuûa mình maø khoâng tieán tôùi tu taäp. Nay chæ noùi veà khoâng tieán tôùi tu taäp thì goïi laø truù trong taùnh voán coù, ñoù laø haøng Döï löu khoâng tieán tôùi tu taäp gia haïnh cuûa quaû Nhaát lai, haøng Nhaát lai khoâng tieán tôùi tu taäp gia haïnh cuûa quaû Baát hoaøn, haøng Baát hoaøn khoâng tieán tôùi tu taäp gia haïnh cuûa quaû A-la-haùn, Tín thaéng giaûi khoâng caàu laøm Kieán chí. Laïi nöõa, nhöõng ngöôøi Hoïc khoâng caàu khôûi leân nhöõng phaùp chöa ñaït ñöôïc nhö quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm, Nieäm truù, ba Nghóa quaùn, baûy Xöù thieän, Tónh löï, Voâ löôïng, Voâ saéc, Giaûi thoaùt,

Thaéng xöù, Bieán xöù, khoâng daãn daét phaùt khôûi caùc Thoâng, khoâng tu xen laãn Tónh löï, khoâng tieán vaøo Ñònh Dieät taän, khoâng thoï trì ñoïc tuïng ba Taïng kinh-luaät-luaän cuõng khoâng giaûng daïy cho ngöôøi khaùc, khoâng ôû choán A-luyeän-nhaõ tö duy quaùn saùt veà ba Taïng kinh-luaät-luaän cuõng khoâng chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø Hoïc khoâng phaûi vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc. Hoûi: Luùc aáy vì nhaân duyeân gì maø khoâng Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 433

Ñaùp: Luùc aáy hoaëc vì beänh keùo daøi, hoaëc thieáu duyeân giuùp ñôõ, daáy leân tö duy nhö vaäy: Mình ñaõ traûi qua voâ löôïng sinh töû, chæ coøn laïi baûy ñôøi, hoaëc chæ coøn laïi moät ñôøi. Coù luùc nghó raèng mình ñaõ ra khoûi buøn laày cuûa coõi Duïc, chæ coøn laïi chuùt ít cuûa coõi treân, ñôøi hieän taïi ñaõ khoå ñau lo laéng, hoaëc thieáu duyeân giuùp ñôõ, may maén coù theå ngöøng nghæ chuùt ít, voäi vaøng gì tieán tôùi tu taäp? Vì vaäy ngöôøi Hoïc khoâng Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc. 2. Coù luùc vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc nhöng luùc aáy khoâng phaûi laø Hoïc, ñoù laø A-la haùn vaø dò sinh tieán tôùi caàu phaùp phía treân. Trong naøy, phaùp phía treân laø coâng ñöùc thuø thaéng, töùc laø Thôøi giaûi thoaùt caàu laøm Baát ñoäng, vaø A-la haùn khôûi leân nhöõng phaùp chöa ñaït ñöôïc nhö quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm, Nieäm truù, ba Nghóa quaùn, baûy Xöù thieän, Tónh löï, Voâ löôïng, Voâ saéc, Giaûi thoaùt, Thaéng xöù, Bieán xöù, daãn daét phaùt khôûi caùc Thoâng, tu xen laãn Tónh löï, tieán vaøo Ñònh Dieät taän; khôûi leân Voâ ngaïi giaûi, Voâ tranh, Nguyeän trí, Ñònh Bieân teá, Khoâng Khoâng, Voâ nguyeän Voâ nguyeän, Voâ töôùng Voâ töôùng; thoï trì ñoïc tuïng ba Taïng kinh- luaät-luaän, hoaëc laø giaûng daïy cho ngöôøi khaùc, hoaëc laø ôû choán A-luyeän- nhaõ, tö duy quaùn saùt veà ba Taïng kinh-luaät-luaän, hoaëc laïi chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Vaø dò sinh caàu lìa nhieãm coõi Duïc, lìa nhieãm coõi Saéc, lìa moät phaàn nhieãm coõi Voâ saéc; hoaëc laø khôûi leân quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm, Nieäm truù, ba Nghóa quaùn, baûy Xöù thieän, Noaõn-Ñaûnh-Nhaãn-Theá ñeä nhaát phaùp, Tónh löï, Voâ löôïng, Voâ saéc, Giaûi thoaùt, Thaéng xöù, Bieán xöù, daãn daét phaùt khôûi caùc Thoâng, tieán vaøo Ñònh Dieät taän; thoï trì ñoïc tuïng ba Taïng kinh- luaät-luaän, hoaëc laø giaûng daïy cho ngöôøi khaùc, hoaëc laø ôû choán A-luyeän- nhaõ, tö duy quaùn saùt veà ba Taïng kinh-luaät-luaän, hoaëc laïi chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc nhöng luùc aáy khoâng phaûi laø Hoïc. Hoûi: Vì sao A-la haùn laïi Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc? Ñaùp: Luùc aáy tuy khoâng vì ñoaïn phieàn naõo cho neân Hoïc, maø vì yeâu thích coâng ñöùc thuø thaéng cho neân Hoïc. 3. Coù luùc Hoïc cuõng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc, ñoù laø Hoïc tieán tôùi caàu phaùp phía treân, töùc laø haøng Döï löu tieán tôùi tu taäp gia haïnh cuûa quaû Nhaát lai, noùi roäng ra cho ñeán hoaëc laïi chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø Hoïc cuõng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø Hoïc cuõng khoâng phaûi laø vì ñaït ñöôïc ñieàu

chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc, ñoù laø A-la haùn vaø dò sinh truù trong taùnh voán coù, töùc laø Thôøi giaûi thoaùt khoâng caàu laøm Baát ñoäng, noùi roäng ra cho ñeán cuõng khoâng chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng; vaø dò sinh khoâng caàu lìa nhieãm coõi Duïc, noùi roäng ra cho ñeán cuõng khoâng chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø khoâng phaûi Hoïc cuõng khoâng phaûi vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc. Hoûi: Nhöõng ngöôøi Voâ hoïc thì luùc aáy taát caû khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc chaêng? Giaû söû khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc thì luùc aáy taát caû laø Voâ hoïc chaêng? Ñaùp: Neân laøm thaønh boán caâu phaân bieät: 1. Coù luùc Voâ hoïc khoâng phaûi laø khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc, ñoù laø A-la haùn tieán tôùi caàu phaùp phía treân, töùc laø Thôøi giaûi thoaùt caàu laøm Baát ñoäng, vaø A-la haùn khôûi leân nhöõng phaùp chöa ñaït ñöôïc nhö quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm, noùi roäng ra cho ñeán hoaëc laïi chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø Voâ hoïc khoâng phaûi laø khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc. 2. Coù luùc khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc nhöng luùc aáy khoâng phaûi laø Voâ hoïc, ñoù laø Hoïc vaø dò sinh truù trong taùnh voán coù, töùc laø haøng Döï löu khoâng tieán tôùi tu taäp gia haïnh cuûa quaû Nhaát lai, noùi roäng ra cho ñeán cuõng khoâng chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng; vaø dò sinh khoâng vì lìa nhieãm coõi Duïc, cuõng khoâng chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc nhöng luùc aáy khoâng phaûi laø Voâ hoïc. 3. Coù luùc Voâ hoïc cuõng khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc, ñoù laø A-la haùn truù trong taùnh voán coù, töùc laø Thôøi giaûi thoaùt khoâng caàu laøm Baát ñoäng, vaø A-la haùn khoâng caàu khôûi leân nhöõng phaùp chöa ñaït ñöôïc nhö quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm, noùi roäng ra cho ñeán cuõng khoâng chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø Voâ hoïc cuõng khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc. 4. Coù luùc khoâng phaûi laø Voâ hoïc cuõng khoâng phaûi laø khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc, ñoù laø Hoïc vaø dò sinh tieán tôùi caàu phaùp phía treân, töùc laø haøng Döï löu tieán tôùi tu taäp gia haïnh cuûa quaû Nhaát lai, noùi roäng ra cho ñeán hoaëc laïi chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp- Taêng; vaø dò sinh caàu lìa nhieãm coõi Duïc, noùi roäng ra cho ñeán hoaëc laïi chòu khoù quaûn lyù söï vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng. Ñoù goïi laø khoâng phaûi laø Voâ hoïc cuõng khoâng phaûi laø khoâng vì ñaït ñöôïc ñieàu chöa ñaït ñöôïc maø Hoïc. Hoûi: Vì Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc cho neân goïi laø Hoïc, hay laø

vì ñaït ñöôïc phaùp Hoïc cho neân goïi laø Hoïc? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu nhö Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc cho neân goïi laø Hoïc, thì vaên naøy neân hieåu theá naøo? Nhö noùi: Hoïc truù trong taùnh voán coù. Neáu nhö ñaït ñöôïc phaùp Hoïc cho neân goïi laø Hoïc, thì trong kinh noùi neân hieåu theá naøo? Nhö

noùi: Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc. Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Ñaït ñöôïc phaùp Hoïc cho neân goïi laø Hoïc, ñoù laø neáu Hoïc hay laø khoâng Hoïc nhöng thaønh töïu phaùp Hoïc thì goïi laø Hoïc. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì trong kinh noùi neân hieåu theá naøo? Ñaùp: Kinh aáy chæ döïa vaøo ngöôøi Hoïc hieän taïi maø noùi, chöù khoâng noùi ñeán taát caû. Laïi nöõa, kinh aáy döïa vaøo yù thích khoâng döøng laïi cho neân ñöa ra caùch noùi nhö vaäy. Nghóa laø nhöõng ngöôøi Hoïc neáu khôûi leân taâm thieän, hay laø khôûi leân taâm baát thieän-voâ kyù, hoaëc laø khôûi leân gia haïnh, hay laø khoâng khôûi leân gia haïnh, thì luùc aáy taát caû yù thích veà Hoïc chöa heà ngöøng boû, bôûi vì khoâng vónh vieãn rôøi boû gia haïnh. Nhö ngöôøi ñi ñöôøng, luùc taïm thôøi döøng chaân nghæ ngôi, ngöôøi khaùc hoûi raèng ñi ñeán nôi naøo? Ngöôøi aáy traû lôøi raèng ñi ñeán nôi aáy. Luùc aáy cuõng bôûi vì yù thích khoâng döøng laïi, cho neân tuy döøng laïi nhöng noùi laø ñi ñeán; ôû ñaây cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc cho neân goïi laø Hoïc. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì vaên naøy neân hieåu theá naøo? Nhö noùi: Hoïc truù trong taùnh voán coù. Ñaùp: Vaên naøy döïa vaøo taïm thôøi ngöøng gia haïnh maø noùi, nhöng bôûi vì yù thích khoâng rôøi boû Hoïc, cho neân goïi laø Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc. Laïi nöõa, luùc Hoïc truù trong taùnh voán coù, tuy khoâng khôûi leân taâm- taâm sôû phaùp… thuoäc veà Hoïc, maø Hoïc aáy coù theå luoân luoân hieän haønh, döïa vaøo nghóa naøy cho neân goïi laø Hoïc nhöõng ñieàu thuoäc veà Hoïc. Hoûi: Neáu ngöôøi Hoïc laø khoâng Hoïc, ngöôøi Voâ hoïc laø Hoïc, thì taïi sao kieán laäp Hoïc-Voâ hoïc khaùc nhau? Ñaùp: ÔÛ trong phaàn vò Thaùnh giaû, caên cöù theo ñoaïn tröø phieàn naõo maø kieán laäp Hoïc-Voâ hoïc, chöù khoâng döïa vaøo tu taäp coâng ñöùc thuø thaéng, vì theá cho neân coù khaùc nhau. Thuaän löu laø nghóa gì? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Coù boán Boå-ñaëc-giaø-la: 1. Thuaän löu. 2. Nghòch löu. 3. Trung truù.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 436

4. Ñaùo bæ ngaïn.” Trong kinh tuy noùi ra ñieàu naøy maø khoâng phaân bieät roäng ra, kinh aáy laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì maø kinh aáy khoâng giaûi thích thì nay caàn phaûi giaûi thích, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Thuaän löu laø nghóa gì? Ñaùp: Laøm caønh nhaùnh, laøm cöûa ngoõ, laøm quan heä, laøm con ñöôøng, laøm daáu veát höôùng ñeán, ñoái vôùi caùc sinh loaïi, caùc neõo, caùc coõi, caùc chuûng loaïi, caùc sinh töû, laø nghóa cuûa thuaän löu. Hoûi: Nghòch löu laø nghóa gì? Ñaùp: Laøm caønh nhaùnh, laøm cöûa ngoõ, laøm quan heä, laøm con ñöôøng, laøm daáu veát höôùng ñeán, ñoái vôùi dieät sinh loaïi, dieät neõo, dieät coõi, dieät chuûng loaïi, dieät sinh töû, laø nghóa cuûa nghòch löu. Löu coù nhieàu loaïi, hoaëc noùi veà Thaùnh ñaïo goïi laø löu, hoaëc noùi veà nghieäp goïi laø löu, hoaëc noùi veà aùi goïi laø löu, hoaëc noùi veà sinh töû goïi laø löu. Trong naøy, löu laø chæ noùi veà sinh töû. Laïi trong kinh noùi: “Thuaän löu laø theá naøo? Ñoù laø luyeän taäp veà caùc Duïc vaø taïo ra nghieäp aùc. Nghòch löu laø theá naøo? Ñoù laø khoâng luyeän taäp veà caùc Duïc, khoâng taïo ra nghieäp aùc.” Neân bieát kinh aáy döïa vaøo moät ñôøi maø kieán laäp veà Thuaän löu vaø Nghòch löu. Trong

naøy ñaõ noùi laø döïa vaøo nhieàu ñôøi maø kieán laäp veà Thuaän löu vaø Nghòch löu. Laïi nöõa, kinh aáy döïa vaøo thôøi gian ngaén khôûi leân Duïc aùc-lìa boû Duïc aùc maø kieán laäp veà Thuaän löu vaø Nghòch löu. Vì vaäy, chöa lìa nhieãm coõi Duïc thì Thaùnh giaû cuõng goïi laø Thuaän löu, ñaõ lìa nhieãm coõi Duïc thì dò sinh cuõng goïi laø Nghòch löu. Trong naøy ñaõ noùi laø döïa vaøo thôøi gian daøi höôùng veà sinh töû-rôøi boû sinh töû maø kieán laäp veà Thuaän löu vaø Nghòch löu. Vì vaäy, coù ngöôøi ñaõ lìa nhieãm coõi Saéc maø goïi laø Thuaän löu, coù ngöôøi chöa lìa nhieãm coõi Duïc maø goïi laø Nghòch löu. Caùc sinh loaïi, ñoù laø boán loaïi Sinh. Caùc neõo, ñoù laø naêm neõo. Caùc coõi, ñoù laø ba coõi. Caùc chuûng loaïi, ñoù laø chuûng loaïi sai bieät nhö ñòa-xöù... Caùc sinh töû, ñoù laø söï löu chuyeån sai bieät töø voâ thæ ñeán nay, cho ñeán veà sau. Laøm caønh nhaùnh, ñoù laø möôøi hai caønh nhaùnh cuûa Höõu. Laøm cöûa ngoõ, ñoù laø nghieäp vaø phieàn naõo. Laøm quan heä, ñoù laø nôi nöông töïa. Laøm con ñöôøng, ñoù laø con ñöôøng ñi ñeán sinh töû. Laøm daáu veát höôùng ñeán, ñoù laø daáu veát höôùng ñeán tieán vaøo Taùt-ca-da (höõu thaân kieán). Trong naøy, naêm caâu tröôùc neâu roõ veà sinh töû, naêm caâu sau neâu roõ veà nuoâi lôùn sinh töû, thaâu nhieáp tieáp nhaän sinh töû, tuøy yù duy trì sinh töû, khoâng ñoaïn tuyeät sinh töû, tuøy thuaän taêng theâm sinh töû, nhö doøng soâng

tuoân chaûy maø khoâng coù khoâ caïn. Trong nghóa cuûa Nghòch löu, naêm loaïi nhö sinh loaïi..., noùi nhö tröôùc. Sai bieät laø ñöôïc dieät bôû ñoái vôùi nhöõng loaïi aáy. Laøm caønh nhaùnh, ñoù laø taùm chi Thaùnh ñaïo. Laøm cöûa ngoõ, ñoù laø quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm... Laøm quan heä, ñoù laø ba Giaûi thoaùt moân. Laøm con ñöôøng, ñoù laø höôùng ñeán con ñöôøng dieät boû sinh töû. Laøm daáu veát höôùng ñeán, ñoù laø daáu veát höôùng ñeán dieät boû Taùt-ca-da kieán. Trong naøy, naêm caâu tröôùc neâu roõ veà dieät boû sinh töû, naêm caâu sau neâu roõ coù theå huûy dieät sinh töû maø khoâng phaûi laø nuoâi lôùn, coù theå rôøi boû sinh töû maø khoâng phaûi laø thaâu nhieáp tieáp nhaän, coù theå phaù tan sinh töû maø khoâng phaûi laø tuøy yù duy trì, coù theå ñoaïn tuyeät ñoaïn tuyeät sinh töû maø khoâng phaûi laø khoâng ñoaïn tuyeät, coù theå xa lìa giaûm bôùt sinh töû maø khoâng phaûi laø tuøy thuaän taêng theâm, nhö choã ñeâ vôõ daàn daàn laøm cho khoâ caïn. Hoûi: Ñeán ñaâu thì goïi laø Thuaän löu vaø Nghòch löu? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán Khoå phaùp trí nhaãn chöa sinh thì goïi laø Thuaän löu, ñaõ sinh thì goïi laø Nghòch löu. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán Theá ñeä nhaát phaùp chöa sinh thì goïi laø Thuaän löu, ñaõ sinh thì goïi laø Nghòch löu. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán Nhaãn taêng thöôïng chöa sinh thì goïi laø Thuaän löu, ñaõ sinh thì goïi laø Nghòch löu. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán phaùp Nhaãn. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán phaùp Ñaûnh. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán phaùp Noaõn. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán Nieäm truù. Coù ngöôøi noùi: Cho ñeán quaùn Baát tònh, Trì töùc nieäm... chöa sinh thì goïi laø Thuaän löu, ñaõ sinh thì goïi laø Nghòch löu. Noùi nhö vaäy thì neáu chöa gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt thì goïi laø Thuaän löu, ñaõ gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt thì goïi laø Nghòch löu. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì voâ löôïng höõu tình tuy coù theå cuùng döôøng cho caùc Sa-moân vaø Baø-la-moân, boá thí cho

nhöõng ngöôøi ngheøo khoù-coâ ñoäc, ñi xa meät nhoïc vaø ngöôøi khoå haïnh, caùc loaïi ñoà aên thöùc uoáng-aùo quaàn-ñoà naèm-thuoác men chöõa beänh-nhaø cöûa-ñeøn saùng-höông hoa, cuøng vôùi caùc loaïi chaâu baùu maø hoï caàn ñeán, coøn thieát hoäi lôùn cuùng teá bình ñaúng (voâ giaù hoäi), nhö Pheä-ma-la, Baát Cang Cöôøng... Nhöng bôûi vì hoï khoâng gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt, cho neân ôû trong sinh töû laâu daøi nhaän laáy quaû aáy roài, trôû laïi sinh vaøo ngaï quyû nhaän chòu

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 438

noãi khoå ñoùi khaùt traûi qua traêm ngaøn naêm, thaäm chí khoâng nghe ñeán teân goïi cuûa aên uoáng; hoaëc laø sinh trong loaøi ngöôøi thì ngheøo tuùng heøn maït, laém ñieàu khoå naõo. Hoaëc laïi thaáy coù voâ löôïng höõu tình, giöõ gìn caám giôùi, hoïc nhieàu hieåu roäng, thoï trì ñoïc tuïng ba Taïng kinh-luaät-luaän, giaûi thích phaân bieät vaên nghóa thoâng suoát; laïi coù theå hieåu thoâng caùc luaän cuûa theá tuïc, ñoù laø caùc luaän veà Kyù, luaän veà Nhaân, luaän veà Vöông phaùp, luaän veà caùc phöông phaùp chöõa beänh, luaän veà ngheä thuaät tinh xaûo...; hoaëc laïi thaønh thaïo ñuû caû caùc luaän cuûa ngoaïi ñaïo, ñoù laø caùc luaän veà Thaéng, luaän veà Soá, luaän veà Minh, luaän veà Thuaän theá gian, luaän veà Ly heä... Bôûi vì hoï khoâng gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt, cho neân ôû trong sinh töû laâu daøi nhaän laáy quaû aáy roài, trôû laïi sinh trong neõo baøng sinh, laøm thaân cuûa caùc loaøi traâu-deâ-la-löøa..., ngu si muø loøa thaäm chí khoâng theå noùi ñöôïc; hoaëc sinh trong loaøi ngöôøi thì ñui ñieác caâm ngoïng, toái taêm chaäm chaïp khoâng coù trí tueä. Hoaëc laïi thaáy coù voâ löôïng höõu tình, tu taäp caùc phaùp Ñònh, hoaëc lìa nhieãm cuûa coõi Duïc, hoaëc lìa nhieãm cuûa coõi Saéc, hoaëc lìa moät phaàn nhieãm cuûa coõi Voâ saéc, truù trong taùm Ñaúng chí, khôûi leân boán Voâ löôïng, daãn daét phaùt ra naêm Thoâng. Bôûi vì hoï khoâng gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt, cho neân ôû trong sinh töû laâu daøi nhaän laáy quaû aáy roài, trôû laïi sinh vaøo neõo ñòa nguïc, nhaän chòu nhöõng noãi khoå ñau khoác lieät; hoaëc sinh vaøo neõo baøng sinh laøm thaân maõng xaø, phun ra hôi ñoäc höøng höïc laøm cho nuùi lôû ñaù nhaøo; hoaëc sinh trong loaøi ngöôøi thì laøm haïng Chieân-ñoà-la, Boå-yeát-sa..., taïo nghieäp xaáu aùc. Nhöõng loaïi nhö vaäy tuy taïm thôøi thoï phöôùc, maø trôû laïi rôi vaøo neõo aùc, cho neân ñeàu goïi laø Thuaän löu. Neáu caùc höõu tình, hoaëc chæ boá thí moät naém thöùc aên, hoaëc chæ thoï trì giôùi moät ngaøy ñeâm, hoaëc thaäm chí ñoïc baøi tuïng boán caâu, hoaëc trong choác laùt tu gia haïnh veà Ñònh, maø coù theå gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt. Töø ñaây veà sau tuy bôûi vì phieàn naõo maø taïo taùc caùc loaïi haønh aùc cuûa thaân-ngöõ-yù, hoaëc gaây ra nghieäp voâ giaùn, hoaëc laïi ñoaïn dieät taát caû caên thieän, thaäm chí trong thaân khoâng coù moät chuùt chuûng töû cuûa phaùp thieän, rôi vaøo ñòa nguïc voâ giaùn nhaän chòu caùc loaïi khoå ñau, nhöng ñöôïc goïi laø döøng nôi beán bôø cuûa Nieát-baøn, bôûi vì hoï chaéc chaén ñöôïc nhaäp Nieát-baøn. Trong naøy coù thí duï, nhö ngöôøi caâu caù duøng thöùc aên laøm moài nhöû, gaén ôû treân löôõi caâu ñöa vaøo trong nöôùc saâu, coù con caù nuoát laáy moài caâu, con caù aáy luùc baáy giôø tuy coøn bôi loäi ñuøa vui, hoaëc laø bôi vaøo

trong hang,

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 439

nhöng neân bieát ñaõ goïi laø naèm ôû trong tay ngöôøi caâu caù, bôûi vì khoâng bao laâu chaéc chaén seõ ñeán treân bôø. Vì vaäy cho neân noùi: Thaø laøm Ñeà-baø-ñaït-ña maø rôi vaøo ñòa nguïc voâ giaùn, chöù khoâng laøm OÁt-ñaït-laïc-ca-aùt-ma-la-töû sinh ñeán coõi trôøi Phi töôûng phi phi töôûng. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Ñeà-baø-ñaït-ña tuy taïo ra ba nghieäp voâ giaùn, ñoaïn caùc caên thieän, rôi vaøo ñòa nguïc voâ giaùn, maø vaøo luùc con ngöôøi thoï ñeán boán vaïn tuoåi, seõ ñaït ñöôïc Boà-ñeà Ñoäc giaùc, lôïi caên hôn haún Xaù-lôïi-töû… OÁt-ñaït-laïc-ca-aùt-ma-la-töû tuy lìa nhieãm cuûa taùm ñòa, truù trong taùm Ñaúng chí, Xa-ma-tha cao nhaát, saép vöôït qua ba coõi, ñeán gaàn cöûa Cam loä, sinh ñeán Phi töôûng phi phi töôûng xöù, traûi qua taùm vaïn Ñaïi kieáp thoï nhaän nieàm vui vaéng laëng; bôûi vì löïc cuûa nghieäp aùc, maø sinh vaøo choán A-luyeän-nhaõ ôû trong röøng Khoå haïnh, laøm loaøi choàn bay mang theo ñoâi caùnh, baét chim thuù ñeå aên thòt, caùc loaøi sinh soáng trong nöôùc-treân ñaát-giöõa baàu trôøi, khoâng coù loaøi naøo coù theå thoaùt ñöôïc. Do haønh aùc naøy, maïng chung seõ rôi vaøo ñòa nguïc voâ giaùn, nhaän chòu taát caû caùc loaïi khoå ñau khoác lieät khoù maø chòu noåi. Ñöùc Phaät khoâng ghi nhaän thôøi gian ñöôïc giaûi thoaùt cuûa ngöôøi aáy. Vì theá cho neân noùi: Tuy cö truù trong röøng Khoå haïnh maø goïi laø ngöôøi Thuaän löu, tuy ôû trong caûnh giôùi cuûa naêm duïc maø goïi laø ngöôøi Nghòch löu. Trong naøy coù thí duï, nhö ngöôøi oâm hai caùi bình ñi xa, moät caùi baèng vaøng, moät caùi baèng saønh. Tröôït chaân maø ngaõ nhaøo, hai caùi bình ñeàu vôõ toang, luùc baáy giôø ngöôøi aáy khoâng tieác caùi bình vaøng, maø tieác caùi bình saønh, vì vaäy than thôû hoái haän. Ngöôøi ta hoûi nguyeân côù vì sao, ngöôøi aáy traû lôøi ñaày ñuû vieäc aáy. Ngöôøi ta laïi hoûi vaën: Caùi bình vaøng vôõ toang maø oâng coù theå khoâng tieác, sao laïi thöông tieác moät caùi bình saønh? Ngöôøi aáy laïi traû lôøi raèng: OÂng quaû thaät ngu si! Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì caùi bình vaøng vôõ roài tuy maát ñi hình daùng caùi bình, nhöng khoâng maát ñi Theå cuûa caùi bình, trôû veà giao cho thôï vaøng coù theå laøm cho gioáng nhö ban ñaàu, hoaëc laø hôn haún ban ñaàu; caùi bình saønh vôõ roài thì hình daùng vaø Theå chaát ñeàu maát ñi, tuy giao cho thôï goám, maø thaäm chí khoâng coù theå söûa chöõa ñeå laøm vaät duïng khaùc, huoáng laø caùi bình ban ñaàu hay sao? Vì theá cho neân nay toâi khoâng than cho caùi bình vaøng maø tieác cho caùi bình saønh! Nhö vaäy, bôûi vì Thieân Thuï ñaõ gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt, cho neân tuy taïo ra nhieàu ñieàu aùc phaûi sinh trong ñòa nguïc, maø seõ thaønh töïu Boà-ñeà Ñoäc giaùc, lôïi caên hôn haún Xaù-lôïi-töû…, nhö caùi bình vaøng aáy vôõ toang roài vaãn laøm laïi ñöôïc; bôûi vì Maõnh Hyû Töû khoâng gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt, cho neân tuy lìa nhieãm cuûa

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 440

taùm ñòa, sinh ñeán coõi trôøi Höõu Ñaûnh, maø cuoái cuøng rôi vaøo neõo aùc khoâng coù haïn kyø giaûi thoaùt, nhö caùi bình saønh kia vôõ toang roài khoâng coøn

taùc duïng. Vì theá cho neân ngöôøi chöa gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt thì goïi laø Thuaän löu, ngöôøi ñaõ gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt thì goïi laø Nghòch löu. Hoûi: Caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt ôû nôi thaân höõu tình, töôùng aáy raát vi teá, ñaõ gieo troàng-chöa gieo troàng laøm sao coù theå bieát ñöôïc? Ñaùp: Bôûi vì töôùng cho neân bieát. Caên aáy coù töôùng gì? Ñoù laø neáu luùc nghe Thieän höõu noùi ñeán Chaùnh phaùp, thì toaøn thaân noåi gai oác, ñau buoàn rôi nöôùc maét, chaùn ngaùn lìa xa sinh töû, vui möøng höôùng ñeán nieát-baøn, sinh loøng kính yeâu saâu saéc ñoái vôùi Chaùnh phaùp vaø Phaùp sö. Neân bieát laø quyeát ñònh ñaõ gieo troàng caên thieän thuaän phaàn Giaûi thoaùt, neáu khoâng coù theå nhö vaäy thì neân bieát laø chöa gieo troàng. Trong naøy coù thí duï, nhö ngöôøi gieo haït gioáng ôû trong thöûa ruoäng roài, qua moät thôøi gian daøi sinh loøng nghi ngôø: Trong thöûa ruoäng naøy mình ñaõ töøng gieo haït gioáng hay khoâng? Löôõng löï chöa quyeát ñònh, ngöôøi beân caïnh noùi raèng: Ñaâu ñaùng phaân vaân, nay oâng chæ caàn duøng nöôùc ñeå töôùi thaám, duøng phaân ñeå phuû leân, neáu haït gioáng naûy maàm thì bieát laø ñaõ gieo, khoâng nhö vaäy thì khoâng gieo. Ngöôøi aáy nhö lôøi noùi aáy lieàn coù ñöôïc quyeát ñònh. Nhö vaäy, haønh giaû töï mình nghi ngôø trong thaân ñaõ töøng gieo chuûng töû Giaûi thoaùt hay khoâng? Luùc aáy Thieän höõu beøn noùi cho bieát raèng: Nay oâng coù theå ñi ñeán nôi giaûng phaùp, neáu luùc nghe phaùp maø toaøn thaân noåi gai oác, ñau buoàn rôi nöôùc maét, cho ñeán sinh loøng kính yeâu saâu saéc ñoái vôùi Chaùnh phaùp vaø Phaùp sö, thì neân bieát laø ñaõ gieo troàng chuûng töû Giaûi thoaùt, khoâng nhö vaäy thì khoâng gieo. Vì vaäy nhôø vaøo töôùng naøy maø coù theå bieát roõ raøng. Hoûi: Töï truù laø nghóa gì? Ñaùp: Khoâng phaûi laø laøm caønh nhaùnh cho ñeán laøm daáu veát höôùng veà ñoái vôùi caùc sinh loaïi cho ñeán caùc sinh töû, cuõng khoâng phaûi laø laøm caønh nhaùnh cho ñeán laøm daáu veát höôùng veà ñoái vôùi dieät sinh loaïi cho ñeán dieät sinh töû, laø nghóa cuûa töï truù. Ñaây goïi laø phaàn ít vieäc caàn laøm ñaõ hoaøn thaønh, hoaëc laø taát caû nhöõng vieäc caàn laøm ñaõ hoaøn thaønh, yù thích döøng laïi moät luùc, hoaëc laø döøng laïi hoaøn toaøn. Khoâng gioáng nhö ngöôøi Thuaän löu vaø Nghòch löu, ñoái vôùi sinh töû vaø Nieát-baøn ñeàu laøm nhöõng vieäc ñaõ laøm, bôûi vì yù thích khoâng döøng laïi cho neân goïi laø töï truù, töùc laø nghóa veà truù trong phaïm vi cuûa mình. Hoûi: Caùc A-la-haùn thì luùc aáy taát caû laø töï truù chaêng? Giaû söû töï truù

thì luùc aáy taát caû laø A-la-haùn chaêng? Ñaùp: Caùc A-la-haùn thì luùc aáy taát caû ñeàu laø töï truù. Luùc aáy laø truù nôi naøo? Ñoù laø truù vaøo ñoaïn vaø bieát khaép taát caû kieát khoâng coøn trong quaû A-la-haùn, lìa nhieãm cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù. Coù luùc töï truù maø khoâng phaûi laø A-la-haùn, ñoù laø Baát hoaøn. Luùc aáy laø truù nôi naøo? Ñoù laø truù vaøo ñoaïn vaø bieát khaép naêm kieát thuaän phaàn döôùi trong quaû Baát hoaøn, lìa nhieãm cuûa coõi Duïc. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Vónh vieãn ñoaïn tröø naêm phieàn naõo, Hoïc ñaày ñuû khoâng phaùp daãn daét, Ñaït ñöôïc töï taïi vaø caên Ñònh, chính ngöôøi naøy goïi laø töï truù.” Naêm phieàn naõo, ñoù laø naêm Caùi vaø naêm kieát thuaän phaàn döôùi, bôûi vì Baát

hoaøn ñaõ tröø heát, cho neân noùi laø vónh vieãn ñoaïn tröø. Hoïc ñaày ñuû, ñoù laø Quûa troøn ñaày-Caên ñaày ñuû chöù khoâng phaûi laø Ñaúng chí ñaày ñuû. Khoâng coù phaùp daãn daét, ñoù laø nghieäp-phieàn naõo cuûa coõi Duïc voán khoâng coù theå daãn daét. Ñaït ñöôïc töï taïi, ñoù laø ñaït ñöôïc taâm töï taïi, töùc laø ñoái vôùi Tha taâm trí chöùng thoâng ñaït ñöôïc nghóa töï taïi cöùu caùnh. Ñaït ñöôïc caên Ñònh, ñoù laø do thaønh töïu Tónh löï maø thaâu nhieáp caên thuoäc veà Tam-ma-ñòa. Chính ngöôøi naøy goïi laø töï truù, ñoù laø truù vaøo ñoaïn vaø bieát khaép naêm kieát thuaän phaàn döôùi trong quaû Baát hoaøn, lìa nhieãm cuûa coõi Duïc. Hoûi: Nhöõng ngöôøi ñaït ñöôïc giôùi Voâ hoïc (cöïc caám) thì luùc aáy taát caû ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc (cöïc tích) chaêng? Giaû söû ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc thì luùc aáy taát caû ñaït ñöôïc giôùi Voâ hoïc chaêng? Ñaùp: Nhöõng ngöôøi ñaït ñöôïc giôùi Voâ hoïc thì luùc aáy taát caû ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì giôùi Voâ hoïc goïi laø Cöïc caám, boán loaïi Thaàn tuùc goïi laø Cöïc tích, cho neân coù nhöõng ngöôøi ñaõ ñaït ñöôïc giôùi Voâ hoïc, nhaát ñònh cuõng ñeán nôi ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc. Coù luùc ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc maø khoâng phaûi laø ñaït ñöôïc giôùi Voâ hoïc, ñoù laø Baát hoaøn. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Theá naøo laø Tyø kheo ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc? Ñoù laø vónh vieãn ñoaïn vaø bieát khaép ñoái vôùi naêm kieát thuaän phaàn döôùi.” Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Baát hoaøn thì ñaõ ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc, maø chöa ñaït ñöôïc giôùi Voâ hoïc. Hoaëc ñöa ra caùch noùi naøy: Nhöõng ngöôøi ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc thì luùc aáy taát caû ñeán bôø giaûi thoaùt (ñaùo bæ ngaïn) chaêng? Giaû söû ñeán bôø giaûi thoaùt thì luùc aáy taát caû ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc chaêng? Ñaùp: Nhöõng ngöôøi ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc thì luùc aáy taát caû ñeán bôø giaûi thoaùt.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 442

Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì taát caû kieát khoâng coøn thì goïi laø boán loaïi Thaàn tuùc. Nhö trong kinh noùi: “Tích goïi laø Nieát-baøn, vónh vieãn ñoaïn tröø naêm kieát khoâng coøn luaân hoài sinh töû thì goïi laø ñeán bôø giaûi thoaùt.” Caùc A-la-haùn, thaân ñaõ taùc chöùng thì goïi laø ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc, ñaõ ñoaïn tröø naêm kieát thuaän phaàn treân, khoâng coøn luaân hoài sinh töû trong ba coõi thì goïi laø ñeán bôø giaûi thoaùt. Coù luùc ñeán bôø giaûi thoaùt maø khoâng phaûi laø ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc, ñoù laø Baát hoaøn. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Theá naøo laø Tyø kheo goïi laø ñeán bôø giaûi thoaùt? Ñoù laø vónh vieãn ñoaïn vaø bieát khaép ñoái vôùi naêm kieát thuaän phaàn döôùi.” Bôûi vì ñoaïn kieát naøy, cho neân khoâng coøn luaân hoài sinh töû trong coõi Duïc, thì goïi laø ñeán bôø giaûi thoaùt. Laïi nöõa, A-la-haùn laïi tieáp tuïc ñeán bôø giaûi thoaùt ñoái vôùi ba coõi, ñoù laø luùc ñoaïn kieát do Kieán maø ñoaïn, Kieát do Tu maø ñoaïn cuûa ba coõi. Baát hoaøn cuõng laïi tieáp tuïc ñeán bôø giaûi thoaùt ñoái vôùi coõi Duïc, ñoù laø luùc ñoaïn kieát do Kieán maø ñoaïn, Kieát do Tu maø ñoaïn cuûa coõi Duïc, maø bôûi vì chöa ñaït ñöôïc Nieát-baøn cho neân khoâng goïi laø ñaït ñöôïc boán loaïi Thaàn tuùc. Hoaëc ñöa ra caùch noùi naøy: Caùc A-la-haùn thì luùc aáy taát caû khoâng coøn nguoàn goác chaêng? Giaû söû khoâng coøn nguoàn goác thì luùc aáy taát

caû laø A-la-haùn chaêng? Ñaùp: Caùc A-la-haùn thì luùc aáy taát caû khoâng coøn nguoàn goác. Coù luùc khoâng coøn nguoàn goác maø khoâng phaûi laø A-la-haùn, ñoù laø Baát hoaøn. Nhö Ñöùc Theá Toân noùi: “Theá naøo laø Tyø kheo khoâng coøn nguoàn goác? Ñoù laø vónh vieãn ñoaïn vaø bieát khaép ñoái vôùi naêm kieát thuaän phaàn döôùi.” Trong naøy, hai caùch giaûi thích noùi nhö ñeán bôø giaûi thoaùt. Ñeán ñaâu thì goïi laø Boà-taùt? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nhö trong kinh noùi: “Coù moät höõu tình, laø chuûng loaïi khoâng ngu, laø chuûng loaïi thoâng tueä, ñoù laø Boà-ñeà Taùt-ñoûa.” Trong kinh tuy noùi ra ñieàu naøy maø khoâng phaân bieät, ñeán ñaâu thì goïi laø Boà-taùt, ñaït ñöôïc gì thì goïi laø Boà-taùt? Kinh aáy laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì maø kinh khoâng giaûi thích thì nay caàn phaûi giaûi thích, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Laïi nöõa, bôûi vì ñoaïn tröø taâm lyù cuûa ngöôøi thaät söï khoâng phaûi laø Boà-taùt maø khôûi leân Taêng thöôïng maïn cho laø Boà-taùt, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì coù nhöõng höõu tình ñem moät böõa aên ñeå boá thí, hoaëc ñem moät caùi aùo, hoaëc moät choã ôû, cho ñeán hoaëc ñem moät

caùi taêm xæa raêng ñeå boá thí, hoaëc thoï trì moät giôùi, hoaëc tuïng moät baøi keä, hoaëc moät laàn nhieáp taâm quaùn töôûng Baát tònh..., maø khoâng sôï haõi gì (sö töû hoáng) noùi ra lôøi nhö vaäy: Toâi nhôø vaøo ñieàu naøycho neân nhaát ñònh seõ laøm Phaät. Bôûi vì ñoaïn tröø taâm nieäm Taêng thöôïng maïn nhö vaäy, hieån baøy tuy traûi qua ba Voâ soá kieáp tu ñaày ñuû caùc loaïi khoå haïnh khoù thöïc haønh, neáu nhö chöa tu taäp veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng thì haõy coøn chöa neân noùi mình laø Boà-taùt, huoáng laø ngöôøi Taêng thöôïng maïn voâ cuøng keùm coõi aáy hay sao? Vì vaäy Boà-taùt cho ñeán luùc heát Voâ soá kieáp thöù nhaát, tuy tu ñaày ñuû caùc loaïi khoå haïnh khoù thöïc haønh, maø chöa coù theå quyeát ñònh töï bieát mình laøm Phaät; luùc heát Voâ soá kieáp thöù hai, tuy coù theå quyeát ñònh töï bieát mình laøm Phaät, maø haõy coøn chöa daùm phaùt khôûi taâm nieäm khoâng sôï haõi, noùi laø mình seõ laøm Phaät; heát Voâ soá kieáp thöù ba, luùc ñaõ tu taäp veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, cuõng quyeát ñònh bieát mình seõ laøm Phaät, cuõng phaùt khôûi taâm nieäm noùi lôøi khoâng sôï haõi gioáng nhö Sö töû gaàm leân: Ta seõ laøm Phaät. Hoûi: Ñeán ñaâu thì goïi laø Boà-taùt? Ñaùp: Ñeán luùc coù theå taïo taùc taêng tröôûng veà nghieäp dò thuïc cuûa Dieäu töôùng. Hoûi: Neáu caùc höõu tình phaùt taâm Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc (A naäu ña la tam mieäu tam boà ñeà) luoân luoân khoâng lui suït thay ñoåi, thì töø ñoù ñaõ thuaän theo noùi laø Boà-taùt, vì sao cho ñeán luùc taïo taùc taêng tröôûng veà nghieäp dò thuïc cuûa Dieäu töôùng môùi goïi laø Boà-taùt? Ñaùp: Neáu quyeát ñònh ñoái vôùi Boà-ñeà vaø quyeát ñònh nôi ñeán thì môùi goïi laø Boà-taùt chaân thaät. Töø luùc môùi phaùt taâm cho ñeán nay chöa tu veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, tuy quyeát ñònh ñoái vôùi Boà-ñeà, maø nôi ñeán chöa quyeát ñònh, thì chöa ñöôïc goïi laø Boà-taùt chaân thaät. Caàn phaûi ñeán luùc tu taäp veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, môùi quyeát ñònh ñoái vôùi Boà-ñeà, nôi ñeán cuõng quyeát ñònh. Vì theá cho neân ñeán ñaây môùi goïi laø

Boà-taùt. Laïi nöõa, luùc tu veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, hoaëc laø loaøi ngöôøi hay laø loaøi trôøi cuøng nhaän bieát vò aáy laø Boà-taùt, cho neân goïi laø Boà-taùt; luùc chöa tu veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, chæ coù loaøi trôøi nhaän bieát, cho neân chöa ñöôïc goïi laø Boà-taùt chaân thaät. Laïi nöõa, luùc tu veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, trôøi boû naêm ñieàu xaáu keùm-ñaït ñöôïc naêm ñieàu toát ñeïp: 1. Trôøi boû caùc neõo aùc, luoân luoân sinh ñeán neõo thieän. 2. Trôøi boû gia ñình heøn keùm, luoân luoân sinh ñeán gia ñình cao quyù. 3. Trôøi boû thaân khoâng phaûi laø nam, luoân luoân ñaït ñöôïc thaân nam. 4. Trôøi boû caên khoâng ñaày ñuû, luoân luoân ñaày ñuû caùc caên.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 176 444

5. Trôøi boû coù luùc queân maát yù nieäm, luoân luoân ñaït ñöôïc töï taùnh sinh khôûi yù nieäm. Vì vaäy ñöôïc goïi laø Boà-taùt chaân thaät. Luùc chöa tu veà nghieäp cuûa Dieäu töôùng, cuøng vôùi ñieàu naøy traùi ngöôïc nhau, cho neân khoâng goïi laø Boà-taùt chaân thaät. Hoûi: Boà-taùt ñaït ñöôïc töï taùnh sinh khôûi yù nieäm naøy coù gì lôïi ích? Ñaùp: Boà-taùt ñaït ñöôïc töï taùnh sinh khôûi yù nieäm naøy, lìa boû loãi laàm cuûa höõu tình, tích taäp nghe nhieàu hieåu roäng, tin saâu saéc ñoái vôùi nhaân quaû, kheùo thaâu nhieáp ñoà chuùng, lôøi daïy-lôøi khuyeân ñaõ noùi hoaøn toaøn khoâng voâ ích, tö löông Boà-ñeà laïi caøng ñaày ñuû troïn veïn, ñaây laø lôïi ích. Hoûi: Ñaït ñöôïc gì thì goïi laø Boà-taùt? Ñaùp: Ñaït ñöôïc nghieäp dò thuïc cuûa töôùng. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán laøm cho ngöôøi nghi coù ñöôïc quyeát ñònh, ñoù laø tröôùc noùi ra ñieàu naøy: Ñeán luùc coù theå taïo taùc taêng tröôûng veà nghieäp dò thuïc cuûa töôùng, thì goïi laø Boà-taùt. Ñöøng coù sinh loøng nghi ngôø, tuy ñeán phaàn vò naøy thì goïi laø Boà-taùt, maø teân goïi Boà-taùt hoaëc laø do chöùng ñöôïc nhöõng phaùp thuø thaéng khaùc. Muoán hieån baøy chính laø do nghieäp dò thuïc cuûa töôùng maø ñöôïc teân goïi Boà-taùt, chöù khoâng do phaùp khaùc, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhôø vaøo Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cho neân goïi laø Boà-ñeà Taùt-ñoûa, vì sao luùc chöa chöùng ñöôïc thì teân goïi naøy Tuøy chuyeån, vaø chöùng ñöôïc roài thì khoâng Tuøy chuyeån maø laïi goïi laø Phaät-ñaø? Ñaùp: Bôûi vì luùc Taùt-ñoûa naøy chöa ñaït ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, duøng yù thích taêng thöôïng luoân luoân tuøy thuaän Boà-ñeà, höôùng veà Boà-ñeà, gaàn guõi Boà-ñeà, yeâu thích Boà-ñeà, toân troïng Boà-ñeà, khaùt ngöôõng Boà-ñeà, caàu chöùng-muoán chöùng, khoâng lôi loûng-khoâng döøng nghæ, taâm ôû trong Boà-ñeà khoâng coù taïm thôøi rôøi boû, vì theá cho neân goïi laø Boà-ñeà Taùt- ñoûa. Ngöôøi aáy ñaõ chöùng ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc roài, yù thích-gia haïnh ñoái vôùi caàu mong Boà-ñeà cuõng ñeàu döøng laïi, chæ ñoái vôùi söï thaønh töïu veà nghóa Giaùc ngoä laø hôn haún, taát caû si meâ nhieãm oâ hay khoâng nhieãm oâ ñeàu vónh vieãn ñoaïn tröø, cho neân Giaùc ngoä roõ raøng veà taát caû caùc Trí caûnh (nhó dieäm) thuoäc Thaéng nghóa vaø Theá tuïc. Vì theá laïi coù naêng löïc Giaùc ngoä voâ löôïng höõu tình, tuøy theo caên taùnh vaø yù muoán maø laøm lôïi ích nhieàu hôn. Bôûi vì nhöõng nghóa thuø thaéng veà Giaùc ngoä nhö vaäy, cho neân goïi laø Phaät-ñaø, chöù khoâng goïi laø Boà-taùt. Laïi nöõa, Taùt-ñoûa laø nghóa cuûa ngöôøi duõng maõnh,

luùc chöa ñaït ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, luoân luoân tinh tieán duõng maõnh ñoái vôùi Boà-ñeà, caàu mong nhanh choùng chöùng ñöôïc, vì theá cho neân goïi laø

Boà-ñeà Taùt-ñoûa. Ñaõ ñaït ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc roài, thì taâm duõng maõnh ñoái vôùi Boà-ñeà döøng laïi, chæ ñoái vôùi nghóa Giaùc ngoä laø hôn haún, cho neân goïi laø Phaät-ñaø, bôûi vì coù naêng löïc thaønh töïu Giaùc ngoä thuø thaéng nhaát.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.